

Contractsvrijheid van aanstaande echtgenoten uitgedrukt in cijfers en grafieken

Charlotte DECLERCK

De wetgever stelt de contractsvrijheid van de echtgenoten voor de keuze van een huwelijks(vermogens)stelsel voorop. Artikel 2.3.1 BW bepaalt dat de echtgenoten vrij hun huwelijksstelsel kiezen of wijzigen in een huwelijksovereenkomst, voor zover zij niets bedingen dat strijdig is met een dwingende regel of met de openbare orde of met het vereiste van coherentie van hun huwelijksstelsel. De echtgenoten zijn evenwel niet verplicht om een conventioneel stelsel te bedingen en aldus een huwelijksovereenkomst op te maken. In dergelijk geval geldt het wettelijk stelsel van rechtswege (art. 2.3.12 BW).

De echtgenoten hebben een ruime keuzevrijheid. De wetgever stelt twee modellen voor: een stelsel gebaseerd op het wettelijk stelsel, waarbij bedingen tot uitbreiding van de gemeenschappelijke baten of tot wijziging van de gelijke verdeling van het gemeenschappelijk vermogen worden aangenomen (art. 2.3.52-2.3.60 BW) en een stelsel van scheiding van goederen dat zowel een zuivere scheiding (art. 2.3.61-2.3.63 BW) als een gecorrigeerde scheiding van goederen beoogt (art. 2.3.64 BW). Wat dit laatste betreft, heeft de wet van 22 juli 2018 een specifiek model uitgetekend, namelijk scheiding van goederen met een beding van verrekening van aanwinsten (art. 2.3.65-2.3.77 BW). De echtgenoten kunnen echter ook opteren voor een stelsel dat volledig afwijkt van de stelsels die de wetgever heeft weerhouden. Zo ook kunnen de echtgenoten opteren voor een buitenlands stelsel.

Heeft de wet van 22 juli 2018 een verandering teweeggebracht in de keuze van huwelijksvermogensstelsel in hoofde van de aanstaande echtgenoten?¹

Men zou dit kunnen verwachten nu de wetgever de bedingen die de echtgenoten in hun huwelijksovereenkomst kunnen opnemen om de zuivere scheiding van goederen te verzachten, wettelijk heeft omkaderd (art. 2.3.64 BW), in het bijzonder wat het beding

van verrekening van aanwinsten betreft (art. 2.3.65-2.3.77 BW). Bovendien heeft de wetgever voorzien in een versterking van de notariële informatieplicht (art. 2.3.64, § 3 BW) en in een rechterlijke billijkheids-correctie (art. 2.3.81 BW).

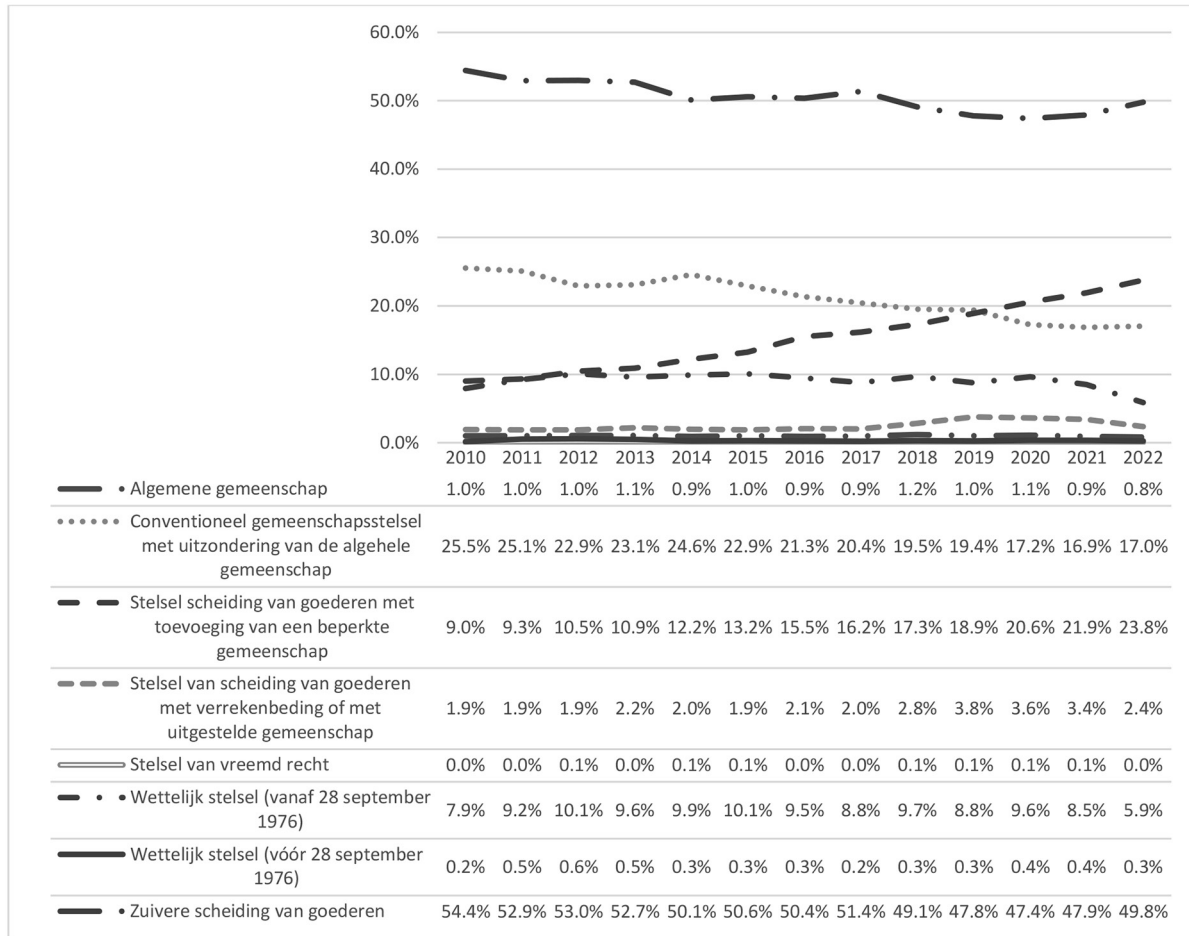
Teneinde deze vraag te beantwoorden heb ik een analyse gemaakt van de cijfergegevens uit de databank Centraal Huwelijksovereenkomstenregister. Deze gegevens werden aangeleverd door de Steundienst Databanken van Fednot, de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat, databankbeheerder van het centraal register voor huwelijksovereenkomsten. In deze databank wordt een onderscheid gemaakt tussen acht types huwelijksvermogensstelsels: 1) wettelijk stelsel (vóór 28 september 1976); 2) wettelijk stelsel (vanaf 28 september 1976); 3) conventioneel gemeenschapsstelsel met uitzondering van algehele gemeenschap; 4) stelsel van algehele gemeenschap; 5) zuivere scheiding van goederen; 6) stelsel van scheiding van goederen met verrekenbeding of een uitgestelde gemeenschap; 7) stelsel van scheiding van goederen met een beperkte gemeenschap en 8) stelsel van vreemd recht. De aanduiding tot welk type een specifieke huwelijksovereenkomst behoort, gebeurt door het notariskantoor dat instaat voor de inschrijving in het register.

Ik heb mij beperkt tot de tijdsperiode 2010-2022, waarbij 1 september 2018 (datum van inwerkingtreding van de wet van 22 juli 2018) als kantelpunt in aanmerking komt. Bovendien heb ik mij beperkt tot de nieuwe huwelijksovereenkomsten (bij aanvang van het huwelijk) en heb ik de wijzigingen van het huwelijksvermogensstelsel (tijdens het huwelijk) niet in ogenschouw genomen.

De hiernavolgende grafiek geeft de evolutie van de acht types van huwelijksvermogensstelsels voor de tijdsperiode 2010-2022 weer.

1. Wet 22 juli 2018 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en diverse andere bepalingen wat het huwelijksvermogensrecht betreft en tot wijziging van de wet van 31 juli 2017 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de giften betreft en tot wijziging van diverse bepalingen ter zake, *BS* 27 juli 2018, i.w.tr. 1 september 2018. Zie hierover o.a. Ch. DECLERCK, "De hervorming van het huwelijksvermogensrecht. Commentaar bij de wet van 22 juli 2018", *T.Fam.* 2018, 228-253.

Grafiek: Evolutie acht types huwelijksvermogensstelsels 2010-2022

We kunnen vaststellen dat aanstaande echtgenoten voor het merendeel opteren voor een scheidingsstelsel. Dit kan zowel een stelsel van zuivere scheiding van goederen als een gecorrigeerde scheiding van goederen zijn. Een zuivere scheiding van goederen blijft evenwel ook na de wet van 22 juli 2018 het meest gekozen huwelijksvermogensstelsel. De gecorrigeerde stelsels van scheiding van goederen winnen veld; een trend die reeds was ingezet in 2010. Dit geldt in het bijzonder voor het stelsel van scheiding van goederen met toevoeging van een beperkte gemeenschap en slechts in beperktere mate voor het stelsel van scheiding van goederen met verrekenbeding of uitgestelde gemeenschap. De wet van 22 juli 2018 heeft dus niet geleid tot een plotse toename van scheiding van goederen met verrekenbeding. De keuze voor een

conventioneel gemeenschapsstelsel (met uitzondering van de algehele gemeenschap) neemt sedert 2014 af. De keuze voor het wettelijk stelsel bleef stabiel tot 2020; daarna zet zich een dalende trend in. Het is niet duidelijk of de wijzigingen die de wet van 22 juli 2018 op het vlak van het wettelijk stelsel heeft aangebracht, aan de basis hiervan liggen. Ten slotte kiezen aanstaande echtgenoten nauwelijks voor een stelsel van algehele gemeenschap of een stelsel van vreemd recht.

Besluitend kunnen we stellen dat de wet van 22 juli 2018 weinig verandering heeft teweeggebracht in het proportionele aandeel van de keuze voor elk van de mogelijke huwelijksvermogensstelsels.